

Jaarverslag

CIV

Voetbal en veiligheid

**Seizoen
2015/2016**

Inhoud

	Voorwoord	5
1	Het Centraal Informatiepunt Voetbalvandalisme	7
2	De politie en het betaald voetbal	9
3	De inzet van de politie	15
	Gemiddelde politie-inzet per wedstrijd	16
	Interview Peter den Oudsten	21
4	Risicocategorisering en maatregelen	23
	Ontwikkeling risicocategorisering	25
	De combiregeling	26
5	Incidentsoorten	31
	Incidentsoorten binnen het stadion	32
	Incidentensoorten buiten het stadion	33
	Interview Gijs de Jong	35
6	Strafbare feiten	37
	Aantal verdachten	38
	Leeftjidsverdeling, first offenders en recidivisten	39
	Specificatie strafbare feiten	40
	Interview Matthijs Keuning	43
7	Sancties: vervolging en straffen	45
	Politie: afdoeningen	46
	Openbaar Ministerie: afdoeningen	47

8

Stadionverboden

Algemeen	49
Cijfers en ontwikkelingen	50
Specificatie landelijke stadionverboden	52
Stadionverboden: Verhouding BVO - OM meldingen	53
Stadionverboden: Incassering	53
Specificatie stadionverboden (samengevat)	54
Analyse en verklaring stadionverboden	54

9

Internationale context

Politie-inzet	55
Incidenten	56
Strafbare feiten en afdoeningen	57

Voorwoord

Frank Paauw

Eenheidsleiding Rotterdam

Portefeuillehouder Voetbal Nationale Politie

Voor u ligt het jaarverslag van het Centraal Informatiepunt Voetbalvandalisme (CIV). Dit verslag geeft een beeld van onze inzet in relatie tot Voetbal & Veiligheid in het seizoen 2015/2016. Na enkele jaren van stabiliteit in het aantal inzet-uren, is de inzet dit jaar licht gedaald. Ondanks het feit dat minder politie bij voetbalwedstrijden geen doel op zich is, vind ik dit een mooi resultaat. Een resultaat door een verbeterde samenwerking met en tussen alle betrokken partijen. Daarbij is het ook goed te constateren dat de clubs steeds meer hun verantwoordelijkheid pakken en meer meldingen doorgeven. Dat resulteert in een gerichtere aanpak van de kleine groep raddraaiers. Ik zie dat als een positieve ontwikkeling in het gezamenlijk streven naar een toegankelijk, gastvrij en veilig voetbal. Iedereen moet zich welkom voelen in een stadion en geen last hebben van allerlei veiligheidsmaatregelen. Dat is de intentie van Voetbal2020.

Echter voor het zover is, staan we nog voor een aantal grote uitdagingen. Zo stelt de politie zichzelf het komende seizoen de opdracht om niet op basis van historische gegevens te adviseren op risicoclassificering, maar op basis van geobjectiverde criteria en samen met partners de burgemeester in kwestie te adviseren. Ook zie ik nog te weinig stappen in het verminderen van het aantal combi-regelingen. Er is wel een beweging zichtbaar naar een versoepeling van het regime. Zo zijn er veel meer omwisselregelingen en wordt in sommige gevallen de combi gebruikt als service-instrument naar de gasten. Ik heb vertrouwen in deze aanpak.

We zijn een weg ingeslagen waarin de focus wordt gelegd op de aanpak van raddraaiers met zo min mogelijk hinder voor de gewone supporter. Deze

raddraaiers moeten wij van het voetbalpodium verwijderen. Want elke supporter: jong, oud, man of vrouw, met of zonder kleine kinderen, moet kunnen genieten van een gezellige middag in het voetbalstadion.

Tot slot wil ik alle collega's bij de politie, gemeenten, de KNVB, het Ministerie van Veiligheid en Justitie, het OM en de clubs die zich gezamenlijk inzetten voor toegankelijk, gastvrij en veilig voetbal, hartelijk danken voor hun onvoorwaardelijke inzet en toewijding.

Het Centraal Informatiepunt Voetbalvandalisme

Het Centraal Informatiepunt Voetbalvandalisme

Het Centraal Informatiepunt Voetbalvandalisme (CIV) van de politie maakt onderdeel uit van de Landelijke Informatie Organisatie (DLIO) van de Landelijke Eenheid. Het CIV is werkzaam op het terrein van de openbare ordehandhaving en veiligheid bij het betaald voetbal. Samen met de politie-eenheden en veiligheidspartners¹ richt het CIV zich op toegankelijk, gastvrij en veilig voetbal. Frank Paauw, de politiechef van Rotterdam is namens de nationale politie portefeuillehouder voetbal.

Informatiepunt

Dagelijks vergaart, bundelt, verspreidt, signaleert en analyseert het CIV relevante kennis en informatie rond openbare orde en veiligheid voor politie en veiligheidspartners. Het CIV creëert een omgeving waarin informatie, ervaringen en succesvolle aanpakken kunnen worden uitgewisseld. Zo levert het CIV een actieve bijdrage aan de informatievoorziening en stimuleren we een slimmere samenwerking. Dit gebeurt niet alleen nationaal, maar ook internationaal binnen het netwerk van 35 zogenaamde National Football Information Points. Bovendien is het CIV verantwoordelijk voor de organisatie en coördinatie van internationale politieondersteuning op het gebied van voetbal, inclusief het beheer en de inzet van het Nederlands Politie Team (NPT) bij wedstrijden van het Nederlands elftal.

Beleidsadvies

In het streven naar toegankelijk, gastvrij en veilig voetbal signaleert het CIV, vanuit de nationale en internationale (informatie)positie, trends en ontwikkelingen. Zo is het CIV in staat om te adviseren over de toepassing van beleidsinstrumenten en de uitvoering van het veiligheidsbeleid.

Voetbalvandalisme

Gedragingen van personen, alleen of in groepen in relatie tot het voetbal die te maken hebben met de verstooring van openbare orde/veiligheid en/of het plegen van strafbare feiten. Ook voetbal gerelateerd geweld valt daarmee binnen de reikwijdte van de term voetbalvandalisme (Aanwijzing bestrijding van voetbalvandalisme en voetbalgerelateerd geweld, 2015).

2

De politie en het betaald voetbal

De politie en het betaald voetbal

De politie streeft naar toegankelijk, gastvrij en veilig voetbal in 2020. Samen met haar partners levert zij een bijdrage aan de openbare orde en veiligheid bij betaald voetbalwedstrijden.

De prestaties van de Nederlandse politie in relatie tot voetbal en veiligheid worden in dit jaarverslag gekwantificeerd tot een aantal kerngetallen. Deze beperkte, geobjectiveerde weergave van de complexe werkelijkheid levert ons inzicht in wat wij doen en hoe wij presteren ten opzichte van vorige seizoenen. Maar politiewerk is mensenwerk. Vakwerk, dat niet volledig in cijfers is uit te drukken. Het resultaat van preventieve, lokale manieren van politiewerk is nauwelijks te meten. Wij benadrukken daarom dat in de dagelijkse praktijk vele dreigingen, spanningen en conflicten de kop in worden gedrukt dankzij slim en proactief politiewerk, waarmee erger voorkomen kan worden. En deze resultaten zijn niet uit te drukken in een cijfermatig overzicht.

Het jaarverslag gaat over het seizoen 2015/2016, waarbij voor de gegevensverzameling de periode van 1 juli 2015 tot 1 juli 2016 is gehanteerd. Dit resulteert totaal in 776 geregistreerde wedstrijden. In tabel 1.1 is het aantal wedstrijden per competitie weergegeven. Omdat het aantal wedstrijden elk jaar afwijkt van voorgaande seizoenen, zijn de cijfers in dit jaarverslag gerelateerd aan het aantal wedstrijden. Op deze wijze is een vergelijking met voorgaande seizoenen mogelijk. In

verband met degradatie en promotie wijzigt de competitie-indeling elk seizoen. Hier dient wel rekening mee gehouden te worden bij de interpretatie van deze cijfers.

In dit jaarverslag presenteert ook de Koninklijke Nederlandse Voetbalbond (KNVB) een overzicht van de civiele stadionverboden. Het Openbaar Ministerie (OM) licht de vervolging van de strafbare feiten toe die gepleegd zijn rond betaald voetbalwedstrijden.

Toelichting aantal wedstrijden

- In de Jupiler League zijn minder wedstrijden geregistreerd dan vorig seizoen, omdat Jong FC Twente niet meer in deze competitie uitkwam.
- De wedstrijd om de Johan Cruyff-schaal is geregistreerd onder de KNVB beker.

Het Voetbal Volg Systeem

In het Voetbal Volg Systeem (VVS) worden alle wedstrijden geregistreerd waarbij een betaald voetbalorganisatie (BVO) of het Nederlands (dames)elftal is betrokken.

De politie-eenheden leggen hierin informatie vast die van belang is voor de openbare orde en veiligheid.

Naast de politie maken ook de BVO's, de KNVB en het Openbaar Ministerie (OM) gebruik van het VVS.

De politie is bezig met de ontwikkeling van een nieuw VVS.

Tabel 1.1. Aantal geregistreerde wedstrijden per competitie

Competitie	2014/2015	2015/2016
Eredivisie	306	306
Jupiler League	381	342
KNVB beker	57	55
Nacompetitie / play-off	22	18
Champions League Nederland	4	5
Champions League Buitenland	4	5
Europa League Nederland	16	14
Europa League Buitenland	16	14
Interlands in Nederland	3	2
Interlands buiten Nederland	3	6
Oefen / vriendschappelijk	13	3
Interlands vrouwen	0	6
Totaal	825	776

Bron: VVS

- Wedstrijden om de KNVB beker zijn alleen geregistreerd als er een BVO bij is betrokken.
- De wedstrijden in de internationale competities zijn gescheiden op binnen en buiten Nederland. De wedstrijden die buiten Nederland gespeeld worden hebben immers weinig gevolgen voor de openbare orde en veiligheid. Wel reist bij wedstrijden die buiten Nederland gespeeld worden vaak een kleine delegatie van Nederlandse politieagenten mee om als liaison op te treden tussen de supporters en de buitenlandse politie.
- Niet alle oefenwedstrijden worden geregistreerd in het VVS. Oefenwedstrijden met een minimale inzet, zijn niet geregistreerd.

Politietaken bij het betaald voetbal

- Handhaving van de rechtsorde (artikel 3 Politiewet) buiten het stadion;
- Delen van veiligheidsinformatie met partners voorafgaand, tijdens en na de wedstrijd;
- Verzamelen en analyseren van veiligheidsinformatie ten behoeve van de risicoanalyse;
- Opstellen van een draaiboek dat aansluit bij het vastgestelde beleidsmatige plan van de lokale driehoek;
- Begeleiden van (risico)supporters binnen en buiten de regio;
- Zorgdragen voor een goede begeleiding en doorstroming van het verkeer;
- Opsporen van strafbare feiten; opsporingsonderzoeken naar aanleiding van mogelijke ongeregelheden;
- Binnen het stadion is de politie alleen aanwezig ter ondersteuning van de veiligheidsorganisatie van de voetbalclub.

3

De inzet van de politie

De inzet van de politie

De inzet van de politie bij betaald voetbalwedstrijden is dit seizoen gedaald. De gemiddelde inzet over het hele voetbalseizoen (inzet bij 776 wedstrijden) is met dertien uur per wedstrijd gedaald. In het seizoen 2014/2015 was de gemiddelde politie-inzet nog 366 uur per wedstrijd, deze inzet daalt in het seizoen 2015/2016 naar een politie-inzet van 353 uur. De politie is aanwezig bij voetbalwedstrijden om de openbare orde te handhaven en de veiligheid te garanderen, de politie wordt hierbij zo efficiënt mogelijk ingezet. Het verminderen van politie inzet-uren is geen doel op zich.

De omvang van de politie-inzet is gebaseerd op verschillende factoren. De belangrijkste factor is het risiconiveau van de wedstrijd. Vooraf wordt op basis van de risicoanalyse een planning gemaakt voor de inzet van het politiepersoneel. Na de planning kan deze inzet nog wijzigen, bijvoorbeeld als signalen de politie bereiken dat (mogelijke) confrontaties tussen supportersgroepen plaats zullen vinden, of juist het uitblijven daarvan door een politie interventie vooraf. Ook zaken buiten het politiedomein, zoals de stand op de ranglijst, of interne conflicten binnen een club bepalen de inzet van de politie. De opsporingscapaciteit vormt de laatste factor bij de inzet van de politie. Naar aanleiding van incidenten is een rechercheonderzoek soms noodzakelijk. De politie-inzet is in het totale aantal uren weergegeven in tabel 1.2.

De inzeturen zijn inclusief de inzet van Nederlandse politiemedewerkers in het buitenland en de incidentele inzet. De incidentele inzet betreft de voetbal gerelateerde inzet op niet-wedstrijddagen van voetbaleenheden van de politie. Te denken valt aan vooravonden van wedstrijden in de internationale competitie waarbij de uitsupporter in de stadcentra bijeenkomen, of de inzet van

de supportersbegeleiding bij demonstraties.

Gemiddelde politie-inzet per wedstrijd

In tabel 1.3 is de gemiddelde politie-inzet per wedstrijd in een bepaalde

competitie weergegeven. De gemiddelde politie-inzet bij de Eredivisie, Jupiler League en de Europese competities is gedaald. Ook de totale gemiddelde inzet per voetbalwedstrijd is de laatste seizoenen gedaald. De gemiddelde politie-inzet is het seizoen 2015/2016 op het laagste niveau sinds het seizoen 2009/2010 (in 2009/2010 gemiddeld 320 uur per wedstrijd).

Tabel 1.2 Voetbal gerelateerde politie-inzet in aantal uren per seizoen

	2012/2013	2013/2014	2014/2015	2015/2016
Eredivisie	141.073	153.505	147.051	138.032
Jupiler League	35.727	53.104	62.187	40.071
KNVB beker	20.617	22.618	13.534	22.989
Nacompetitie / play-off	79	6.887	11.282	9.712
Champions League / Europa League	38.521	26.723	45.621	35.951
Interlands	7.435	812	5.704	2.600
Politie inzet buitenland	2.657	655	1.719	2.530
Oefen- / vriendschappelijk	5.809	3.341	3.145	5.126
Dienst Infra (spoor)	15.785	9.660	6.147	6.013
Incidentele inzet	14.885	19.232	5.450	10.647
Vrouwen interlands	0	0	0	267
Totaal	294.588	296.537	301.840	273.938

Bron: VVS

Tabel 1.3 Gemiddeld aantal inzet-uren per wedstrijd in soort competitie

	2012/2013	2013/2014	2014/2015	2015/2016
Eredivisie	461	500	456	451
Jupiler League	126	140	163	117
Champions League / Europa League	1.675	1.406	2.281	1.892
Nacompetitie / play-off	549	299	513	540
KNVB beker	502	411	237	418
Alle wedstrijden	406	362	366	353

Bron: VVS

Bij de Eredivisie is een lichte daling te zien van gemiddeld vijf uur per wedstrijd. Bij de Jupiler League is een forse daling te zien ten opzichte van het seizoen 2014/2015.

De grote daling in de Jupiler League is te verklaren door opsporingsonderzoeken die in het seizoen 2014/2015 hebben plaatsgevonden. Na de wedstrijd FC Den Bosch – Oss in het seizoen 2014/2015 zijn er veel uren besteed aan een rechercheonderzoek. Daarnaast speelden de vier clubs uit Limburg in het seizoen 2014/2015 allen in de Jupiler League. Deze streekderby's brachten meer risico's met zich mee, en dit heeft gevolgen gehad voor de politie-inzet in dat seizoen.

De daling van de inzet-uren is ook te verklaren naar aanleiding van een daling van (grootschalige) incidenten en ongeregelheden. Grootschalige rechercheonderzoeken om daders op te sporen zijn dit seizoen nauwelijks nodig geweest.

Bij de wedstrijden om de KNVB beker is

een stijging te zien ten opzichte van vorig seizoen. De wedstrijden om de KNVB beker zijn lastig te vergelijken met voorgaande seizoenen, omdat de deelnemers aan de verschillende ronden van deze competitie elk jaar verschillen. Zo speelde de amateurploeg VVSB dit jaar in de halve finale tegen FC Utrecht. Bijna 2100 supporters van VVSB reisden mee naar Utrecht om hun club aan te moedigen. De inzet van de politie was bij deze wedstrijd bovengemiddeld, omdat over de bezoekende supporters weinig bekend was bij de politie. De wedstrijd is in goede sfeer verlopen, de politie kijkt terug op een mooie en bijzondere halve finale.

Ook is de stijging bij de wedstrijden om de KNVB beker te verklaren door de deelname van Feyenoord tot en met de finale van deze competitie. Vanwege de tegenvallende sportieve resultaten van Feyenoord voor deze wedstrijd en de demonstratie voorafgaande aan de wedstrijd was de politie genoodzaakt extra personeel in te zetten bij deze wedstrijd en de wedstrijden na deze incidenten. Deze wedstrijden zijn ook

EK voetbal vrouwen

In de zomer van 2017 vindt het Europees Kampioenschap voetbal voor vrouwen plaats in Nederland.

Dit jaar heeft in Den Haag en Rotterdam het Kwalificatietoernooi vrouwen voor de Olympische Spelen plaatsgevonden. Bij deze wedstrijden is minimale politie ingezet, met een gemiddelde inzet van 44,5 uur per wedstrijd (totaal zes wedstrijden). Eerder zijn er door de politie geen vrouwenwedstrijden geregistreerd. Deze wedstrijden zijn nu geregistreerd als voorbereiding op het EK.

Deze wedstrijden zijn in zeer goede sfeer verlopen en er hebben zich geen incidenten voorgedaan.

De 31 wedstrijden die tijdens dit EK plaats gaan vinden in Utrecht, Breda, Deventer, Rotterdam, Tilburg, Doetinchem en Enschede, zullen een kleine impact hebben op de inzet-uren van de politie. Het beleid van de politie zal zich richten op een toegankelijk, gastvrij en veilig evenement.

terug te zien in tabel 1.4, waarin de top vijf van de wedstrijden is weergegeven waar de meeste politie is ingezet.

Waar bij bijna alle onderdelen de gemiddelde politie-inzet daalt, is er bij de nacompetitie juist een stijging te zien. De gemiddelde inzet-uren bij deze wedstrijden zijn hoger dan die in de Eredivisie. De aard van deze wedstrijden brengt met zich mee dat de inzet bij deze wedstrijden hoger is. Er staat bij deze wedstrijden meer op het spel, waardoor er grotere risico's voor de openbare orde en veiligheid zijn te verwachten.

In tabel 1.4 zijn de vijf wedstrijden in de Nederlandse competitie te zien waar de politie de meeste uren heeft ingezet. Vorig seizoen stonden in deze top vijf enkele Jupiler League wedstrijden, omdat bij twee wedstrijden veel capaciteit is gegaan naar recherche-onderzoeken. Dit seizoen zijn de wedstrijden waar de meeste politie-inzet heeft plaatsgevonden, de KNVB bekerfinale (Feyenoord – FC Utrecht), de halve bekerfinale (Feyenoord – AZ), een wedstrijd waar het kampioenschap in de Eredivisie op het spel stond (De Graafschap – Ajax) en ten slotte twee Eredivisiewedstrijden: Feyenoord – Roda JC en FC Utrecht – Ajax. Het tijdstip waarbij een wedstrijd wordt gespeeld is ook van invloed op de politie-inzet. Zo hebben wedstrijden die laat beginnen en waar enige sportieve druk op staat, zoals Feyenoord tegen AZ om 20:45 uur, direct gevolgen voor de politie-inzet. Na de wedstrijd van de Graafschap tegen Ajax op 8 mei 2016 kon Ajax bij winst kampioen van de Eredivisie worden. Het politiepersoneel dat ingezet is in Amsterdam, is ook

Tabel 1.4 Top 5 hoogste politie-inzet in aantal uren bij wedstrijden in de Nederlandse voetbalcompetitie

Thuisclub	Bezoekende club	Datum	Politie-inzet
Feyenoord	FC Utrecht	24-04-16	5630
De Graafschap	Ajax	08-05-16	5421
Feyenoord	AZ	03-03-16	3800
Feyenoord	Roda JC	21-02-16	2772
FC Utrecht	Ajax	13-12-15	2698

Bron: VVS

geregistreerd onder deze wedstrijd. Veel Ajax supporters verzamelden op 8 mei 2016 op verschillende plekken in Amsterdam om de wedstrijd te kijken. Na het gelijkspel van Ajax en de alcoholconsumptie van enkele Ajax supporters was de politie genoodzaakt op te treden om (kleine) incidenten, zoals belediging, vernieling, mishandeling en het afsteken van vuurwerk te voorkomen, of te beëindigen. Ook in Doetinchem was politieoptreden noodzakelijk.

Bij de bekerwedstrijd Feyenoord – FC Utrecht heeft de politie veel werk gehad aan supporters die vuurwerk op het veld gooiden, vechtpartijen en supporters die de confrontatie aan gingen met de Mobiele Eenheid (ME) en stewards. Het opsporingsonderzoek naar deze ongeregeldeheden loopt momenteel nog.

In tabel 1.5 zijn de wedstrijden te zien waar de meeste politie is ingezet voor de Europese competitiewedstrijden die

gespeeld zijn in Nederland. De wedstrijd met de meeste politie-ingezet betreft de wedstrijd van Ajax tegen Celtic FC. In 2013 speelde Ajax ook tegen Celtic FC in Amsterdam, hierbij hebben toen incidenten plaatsgevonden. De inzet is daarom in november 2015 opgeschaald om herhaling te voorkomen. Deze extra politie-inzet heeft er mede voor gezorgd, dat er zich geen ernstige incidenten hebben voorgedaan en 48.000 supporters van de wedstrijd hebben kunnen genieten.

Bij veel wedstrijden is een hoge politie-inzet onnodig. Tabel 1.6 laat zien dat bij veel wedstrijden de politie-inzet minimaal was. Deze vijf wedstrijden zijn goede voorbeelden waarbij weinig politie is ingezet en alles in goede orde is verlopen².

Ook bij de Jupiler League zien we in tabel 1.7 dat een grote politie-inzet niet altijd nodig is. Bij Jong PSV tegen Jong Ajax is zelfs helemaal geen politiecapaciteit ingezet.

2 De wedstrijden waarbij Cao-acties van de politie plaatsvonden zijn ook meegenomen in de cijfers. Bij deze wedstrijden heeft echter wel (minimale) politie-inzet plaatsgevonden.

Tabel 1.5 Top 5 hoogste politie-inzet in uur aantal uren bij wedstrijden in de Europese competitie

Thuisclub	Bezoekende club	Datum	Politie-inzet
Ajax	Celtic FC	17-09-15	6290
Ajax	Fenerbahçe	05-11-15	4161
Vitesse	Southampton	06-08-15	3956
Ajax	Rapid Wien	04-08-15	3664
PSV	CSKA Moskou	21-02-16	2834

Bron: VVS

Tabel 1.6 Top 5 laagste politie-inzet in aantal uren bij wedstrijden in de Eredivisie

Thuisclub	Bezoekende club	Datum	Politie-inzet
Roda JC	Heracles Almelo	08-08-15	56
Willem II	Excelsior	07-11-15	77
PEC Zwolle	Excelsior	12-09-15	114
Heracles Almelo	Excelsior	22-11-15	117
Excelsior	Willem II	05-02-16	118

Bron: VVS

Tabel 1.7 Top 5 laagste politie-inzet in aantal uren bij wedstrijden in de Jupiler League

Thuisclub	Bezoekende club	Datum	Politie-inzet
Jong PSV	Jong Ajax	23-11-15	0
Telstar	Jong PSV	11-03-16	4
Jong PSV	RKC Waalwijk	01-02-16	4
Jong PSV	Emmen	19-02-16	5
Emmen	Jong PSV	25-09-15	7

Bron: VVS

Peter den Oudsten, burgemeester van Groningen

“Het beeld dat uit het Jaarverslag naar voren komt is dat op de meeste punten, zoals politie-inzet en incidenten, sprake is van een lichte daling. Er komen geen spectaculaire zaken naar voren in vergelijking met vorige jaren. De lijn is daarmee licht positief, maar echte resultaten zie je nog niet verschijnen. In Groningen zijn vorig voetbalseizoen gelukkig weinig vervelende dingen gebeurd. Alleen de Europese wedstrijden hebben nog wel gezorgd voor spanningen en politie-ingrijpen.

Het feit dat de competitiewedstrijden rustig zijn verlopen, betekent ook dat we kijken naar afbouw van maatregelen, zoals minder politie-inzet en mildere vervoersmaatregelen. Landelijk gezien zijn er wel de nodige incidenten geweest die voor veel onrust hebben gezorgd, zoals het incident met de pop die Vermeer zou moeten afbeelden. Er zal echt een duidelijke imagoverbetering moeten plaatsvinden van het voetbal. Het moet normaal zijn dat je met je kinderen naar het voetbal kunt zonder je zorgen te maken of het veilig is. Het moet abnormaal gaan worden dat je de gekste dingen kunt roepen over de tribunes, zonder dat je daar op aangesproken wordt en dat je ermee weggomt. Die imagoverbetering kunnen we realiseren door het traject dat is ingezet voor een toegankelijk, gastvrij en veilig voetbal.

Binnen dat traject zijn we in Groningen bezig met een pilot voor het ontwikkelen van voorstellen om het gastheer-

schap en de fanbeleving te verbeteren. We doen dit vanuit de gedachte dat wanneer supporters goed en in een mooie omgeving worden ontvangen, zij zich ook beter gedragen. Van groot belang is ook dat we de rotte appels nu echt gaan weren uit de stadions. Daarvoor is het nodig dat we stappen maken in de samenwerking tussen de veiligheidspartners: gemeenten, politie, OM, de supportersverenigingen en de clubs. Dit is een nadrukkelijke randvoorwaarde voor het verbeteren van het voetbalimago. Helaas zijn we nog ver af van de situatie dat bij de wedstrijden thuis- en uitsupporters verspreid door elkaar kunnen zitten.

Bij dit alles heeft de gemeente de regie op het veiligheidsproces. De burgemeester is de verantwoordelijke voor de lokale veiligheid; hij heeft als voorzitter van de voetbaldriehoek een bepalende rol. Ook heeft de gemeente een belangrijke rol om de supporters een beter perspectief te geven in de samenleving, problemen rond deze supporters spelen niet alleen rond het voetballen, er is maatschappelijk gezien vaak veel meer aan de hand. Dat er het afgelopen seizoen minder politie-inzet is geweest is mooi, maar wat mij betreft lang niet voldoende. We zullen deze lijn moeten doortrekken.

In Groningen gaan we dit seizoen kijken naar een selectie van wedstrijden die zonder politie-inzet bij en in het stadion kunnen worden gespeeld. Overigens wordt al langer ingezet op minder

zichtbaarheid van politie bij wedstrijden. Bijvoorbeeld geen ME-bussen die in een rij opgesteld staan voor het stadion. Als de afgelopen jaren wedstrijden relatief rustig zijn verlopen, kan worden gekeken naar de afbouw van maatregelen. Want het in stand houden van maatregelen betekent niet altijd een vermindering van incidenten.

De samenwerking tussen de veiligheidspartners kan nog beter. Een voorbeeld is het opleggen van maatregelen tegen probleemsupporters in overleg tussen de beide betrokken burgemeesters. Dit kan nog verder uitgebouwd worden. We moeten aan de andere kant niet vergeten dat slechts bij een klein percentage wedstrijden sprake is van problemen. Ik vind het een hoopgevende ontwikkeling dat bij alle betrokkenen rond het voetbal de wil aanwezig is om nu echt werk te maken van een meer toegankelijk, gastvrij en veilig voetbal. Het is een goede basis om op voort te bouwen. Elke ervaring telt. Zo was het fantastisch om met FC Groningen de Europese wedstrijden te beleven. Helaas waren de sportieve resultaten teleurstellend. Het heeft ons ook de nodige leerpunten opgeleverd over hoe je de ontvangst van grote groepen supporters uit het buitenland organiseert. Groningen is een evenementenstad, maar het ontvangen van voetbalsupporters heeft een andere dimensie, met andere risico's. Dat geeft ook aan dat er nog de nodige stappen gezet moeten worden met de aanpak van probleemsupporters.”

4

Risicocategorisering en maatregelen

Risicocategorisering en maatregelen

De politie vindt het belangrijk dat de ‘gewone’ supporter zo min mogelijk wordt belemmerd in zijn of haar voetbalbeleving. Soms moeten er echter maatregelen opgelegd worden om de openbare orde en veiligheid te kunnen handhaven. Tijdens het vooroverleg waarin de politie samenkomt met de gemeente, de BVO en het Openbaar Ministerie wordt de categorisering van de wedstrijd bepaald. De opdracht die de politie zich stelt is niet om slechts op basis van de historie de analyse op te stellen, maar op basis van nieuwe geobjectiveerde informatie samen met de ketenpartners de weging te maken. De burgemeester bepaalt op basis van de risicoanalyse en het vooroverleg (zie kader) in welke categorie de wedstrijd wordt ingedeeld en welke maatregelen, zoals de combiregeling, worden opgelegd.

Risicoanalyse bij wedstrijden

Voor elke wedstrijd stellen de BVO en de politie een risicoanalyse op. Op basis van deze risicoanalyse kunnen maatregelen op maat genomen worden.

Het Kader voor beleid Voetbal en Veiligheid benoemt de volgende risicofactoren:

- Het negeren van verplichte vervoerscombi's;
- Het competitiebelang en de aard van de wedstrijd (nationaal/internationaal);
- Een geringe geografische afstand en grote rivaliteit tussen de betrokken clubs (derby);
- Specifieke politie-informatie over ordeverstoorders;
- Het tijdstip van de wedstrijd;
- Controle op de kaartverkoop en toegang;
- Kruisende supportersbewegingen tussen verschillende wedstrijden op dezelfde dag;

- Ongewenste samenloop met andere lokale en regionale evenementen;
- Kwaliteit en kwantiteit van de veiligheidsorganisatie.

Deze risicofactoren worden gewogen in de risicoanalyse waarna de categorisering wordt bepaald.

De indeling van deze categorieën is:

- Categorie A** laag risico, geen restricties
- Categorie B** middelmatig risico zodat maatwerk aan maatregelen kan worden toegepast
- Categorie C** risicowedstrijd waaraan een verhoogd risico is verboden voor de openbare orde en veiligheid. Bij een categorie C wedstrijd hoort een uitgebreid en strikt maatregelenpakket.

Als de categorie is vastgesteld worden daarbij bepaalde mate van toleranties gesteld ten aanzien van alcoholconsumptie in en rond het stadion, toelaten van sfeeracties en spandoeken en het ontzeggen van de toegang tot het stadion en omgeving.

Ontwikkeling risicocategorisering

In tabel 4.1 is af te lezen hoe de wedstrijden de afgelopen seizoenen gecategoriseerd zijn. De verdeling is de laatste jaren ongeveer hetzelfde gebleven. Het aantal wedstrijden dat is ingeschaald als een hoog risico wedstrijd (C-categorie) is dit seizoen iets gedaald.

Grafiek 4.2 toont de ontwikkeling van de risicocategorisering. Het aantal wedstrijden dat als een laag risico wedstrijd in de Eredivisie is bestempeld, is dit jaar iets gestegen, van 28% in 2014/2015 naar 34% in seizoen 2015/2016. Het aantal hoog risico-wedstrijden is daarbij iets gedaald, nog maar 2% van de wedstrijden is ingeschaald als een hoog risico wedstrijd. Dit is een positieve verschuiving, want in 2014/2015 was 6% van de wedstrijden in de Eredivisie nog bestempeld als een hoog risicowedstrijd.

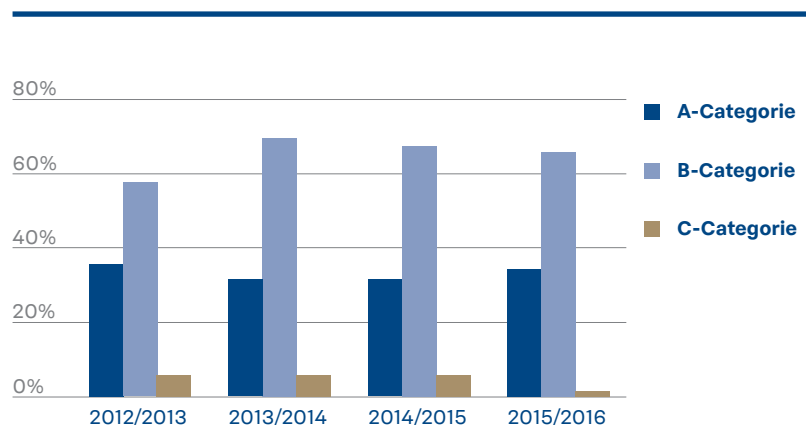
Ook de ontwikkeling van de risicocategorisering van wedstrijden in de Jupiler League blijft gelijk. Ongeveer 60% van de wedstrijden wordt ingeschaald als een laag risicowedstrijd. Het aantal wedstrijden dat ingeschaald is als een hoog risicowedstrijd is maar 1%, dit blijft constant in vergelijking met voorgaande seizoenen.

Tabel 4.1 Ontwikkeling risicocategorisering Eredivisie en Jupiler League

	2012/2013	2013/2014	2014/2015	2015/2016
A-categorie	47%	45%	47%	47%
B- categorie	49%	52%	50%	51%
C-categorie	4%	3%	3%	2%
Totaal	100%	100%	100%	100%
	(nn=590)	(nn=686)	(nn=687)	(nn=648)

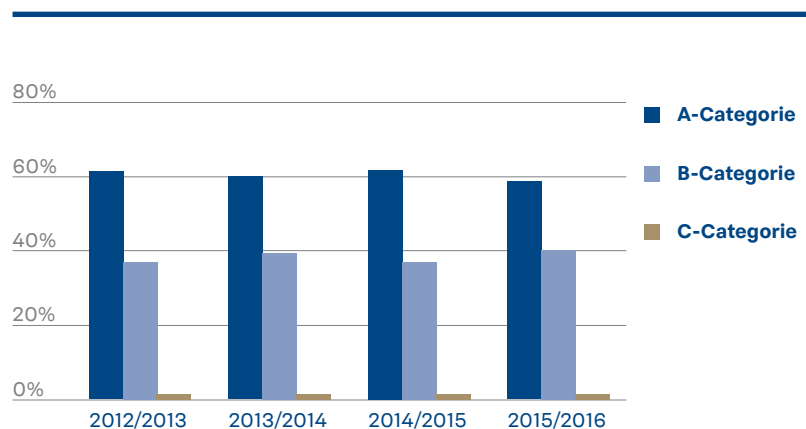
Bron: VVS

Grafiek 4.2 Ontwikkeling risicocategorisering Eredivisie

Bron: VVS

Grafiek 4.3 Ontwikkeling risicocategorisering Jupiler League

Bron: VVS

De combiregeling

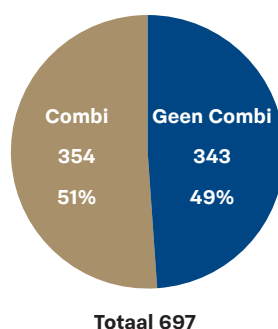
De combiregeling is een instrument om de veiligheid van alle supporters te kunnen waarborgen. Hiermee kan aan supporters, die naar een uitwedstrijd gaan, door de burgemeester van de speelstad een verplichte vorm van vervoer worden opgelegd. Hiermee blijven de supportersstromen rondom het stadion en in de binnenstad beter beheersbaar.

Er zijn drie verschillende combiregelingen te onderscheiden. De eerste is de autocombi; hierbij mogen de supporters wel met de auto komen, maar moeten zij onderweg de entreekaart omwisselen of is er een verplichte parkeerplaats ingericht. Is het risico dan nog te groot, dan kan gekozen worden voor één van de andere twee varianten, de bus- of treincombi. In dit geval kunnen de uitsupporters alleen meegaan als zij van dit georganiseerd vervoer gebruik maken. In de meeste gevallen waar een combi wordt opgelegd, is sprake van de lichtste vorm, namelijk die van de autocombi.

Figuur 4.4 geeft aan dat bij iets meer dan de helft van de wedstrijden in de Eredivisie, Jupiler League, Beker en play-offs een combi is opgelegd.

Tabel 4.5 toont hoeveel combiregelingen er zijn geregistreerd per risicocategorie in de Eredivisie. Volgens het Kader voor Beleid, Voetbal en Veiligheid (2010) zouden voor laag risicowedstrijden (A-wedstrijden) geen vervoersrestricties hoeven gelden. De BVO's en de burgemeesters kunnen echter beslissen dat er toch een combiregeling wordt opgelegd. Deze maatregelen zijn te allen tijde maatwerk en worden toegepast op basis van de vooraf beschikbare informatie.

Figuur 4.4 Combiregelingen Eredivisie, Jupiler League, Beker en Play-offs

Bron: VVS

Bij wedstrijden met een laag risico zijn dit seizoen acht combi's opgelegd. Bij vijf van deze wedstrijden gaat het om een combi die opgelegd is aan supporters die wedstrijden van ADO den Haag bezochten. Deze combiregelingen boden de uitsupporters een gratis parkeerplek naast het stadion en dienden vooral om supportersstromen gescheiden te houden en de uitsupporters een gastvrije en eenvoudige toegang tot het stadion te bieden.

De categorie C-wedstrijd in de Eredivisie waarbij geen combiregeling is opgelegd, betreffen de wedstrijden van Feyenoord tegen Ajax, die zonder uit spelend publiek worden gespeeld en derhalve geen bezoekende supporters hebben gehad. Ondanks dat deze wedstrijden werden gespeeld zonder bezoekende supporters, zijn deze toch gekwalificeerd als hoog risicowedstrijden.

Tabel 4.5 Combiregeling per categorie Eredivisie

Categorie	Combi	%	Geen combi	%
A	8	3	95	31
B	180	59	16	5
C	5	2	2	1

Bron: VVS

In de Jupiler League is slechts bij één wedstrijd een verplichte combi opgelegd. Dit was bij de wedstrijd FC Den Bosch tegen VVV Venlo. De combiregeling bestond hier alleen uit een verplichte aanrijdroute voor de supporters van VVV Venlo. Honderd supporters hebben met eigen vervoer gebruik gemaakt van deze verplichte aanrijdroute.

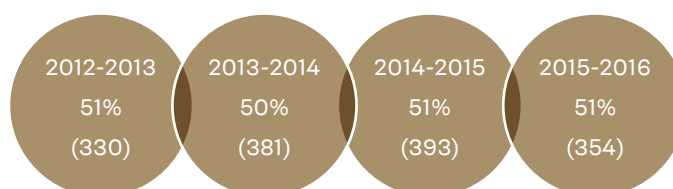
Het aantal verplichte combiregelingen is de laatste jaren ongeveer gelijk gebleven. Opgemerkt dient te worden, dat er een groot verschil is tussen de verschillende combiregelingen. Een groot deel van de 354 opgelegde combiregelingen betreffen verplichte aanrijdroutes, verplichte parkeerplekken, of het omwisselen van tickets onderweg naar het stadion en zijn daarmee veel minder restrictief dan de bus- en treincombi. Zo is bij de Eredivisie 46% van de combi's een autocombi en mocht 23% met eigen vervoer komen (geregistreerd als een combi)³.

Tabel 4.6 Combiregeling per categorie Jupiler League

Categorie	Combi	%	Geen combi	%
A	1	0,5%	202	59%
B	126	36,5%	10	3%
C	3	1%	0	0%

Bron: VVS

Figuur 4.7 Ontwikkeling combi's

Bron: VVS

Uitgelicht: de fietscombi

Op 14 februari 2016 is een deel van de supporters van ADO Den Haag met een fietscombi afgereisd naar Rotterdam voor de wedstrijd tegen Excelsior. De honderd supporters van ADO Den Haag fietsten naar Rotterdam om geld op te halen voor

Stichting ALS. Ondanks het slechte weer zijn de ADO supporters in geelgroene poncho's naar Rotterdam en weer terug gefietst, deze combi is probleemloos verlopen.

Uitgelicht: NEC - Feyenoord

De BVO NEC heeft voor deze wedstrijd haar uitvak uitgebreid met 250 extra plaatsen voor Feyenoord-supporters. Het uitvak van NEC heeft een capaciteit van 500 plaatsen, door de extra plaatsen konden 750 Feyenoord-supporters de wedstrijd in Nijmegen bezoeken. De Feyenoord-supporters kwamen zo direct naast de thuis supporters te zitten. De Feyenoord- en NEC-supporters hebben zich in het stadion

en daarbuiten prima gedragen. Bij de in- en uitstroom van het stadion hebben zich geen incidenten voorgedaan. De BVO's NEC en Feyenoord en de politie hebben vooraf goede afspraken kunnen maken waardoor het mogelijk was om dit op deze manier voor de supporters te realiseren.

In Nijmegen gaat men in het seizoen 2016/2017 verder met dergelijke initiatieven.

“Door de inzet van voldoende stewards en met een gastvrije uitstraling is de wedstrijd goed verlopen. Daarbij hebben niet alleen de clubs goed samengewerkt, maar was ook de samenwerking van de verschillende politie-eenheden doorslaggevend. Een goed zicht op de kaartverkoop en zicht op de supportersgroepen is essentieel.”

Rob van Mierle, voetbalcoördinator politie Nijmegen

5

Incident- soorten

Incidentsoorten

Het gemiddeld aantal incidentsoorten per wedstrijd is dit seizoen licht gedaald ten opzichte van het seizoen 2014/2015. Gemiddeld wordt bijna één incidentsoort per wedstrijd geregistreerd. Het afsteken van vuurwerk blijft het incidentsoort dat zowel binnen als buiten het stadion het meeste voorkomt.

In dit hoofdstuk wordt ingegaan op de incidentsoorten die geleid hebben tot verstoring van de openbare orde en veiligheid. Voor de interpretatie is het goed om te realiseren dat in VVS-terminen wordt gesproken over “incidentsoorten” ofwel categorieën incidenten. Zodoende is het mogelijk dat er bij één wedstrijd meer soorten incidenten kunnen plaatsvinden. Deze incidenten worden dan echter geregistreerd als één incidentsoort. Tevens kan één registratie van een incidentsoort uit meerdere onderliggende incidenten uit de betreffende categorie bestaan. Dit overzicht drukt daarmee niet de aard, omvang, ernst en impact van de geregistreerde incidenten uit.

In tabel 5.1 is te zien hoeveel incidentsoorten zich per seizoen hebben voorgedaan. Er is een verdeling gemaakt tussen incidenten binnen het stadion en buiten het stadion en het totaal aantal geregistreerde incidenten.

Tabel 5.1 totaal aantal geregistreerde incidentsoorten

	2012/2013	2013/2014	2014/2015	2015/2016
Binnen het stadion	381	471	509	459
Buiten het stadion	281	316	313	274
Totaal	662	787	822	733

Bron: VVS

Tabel 5.2 gemiddeld aantal incidentsoorten per wedstrijd

	2012/2013	2013/2014	2014/2015	2015/2016
Binnen het stadion	0,43	0,57	0,63	0,61
Buiten het stadion	0,4	0,4	0,39	0,36
Totaal	0,83	0,97	1,02	0,98

Bron: VVS

Incidentsoorten binnen het stadion

Het gemiddeld aantal incidentsoorten per wedstrijd is berekend op basis van het aantal gespeelde wedstrijden in Nederland. De incidentsoorten die plaats vinden bij wedstrijden buiten Nederland worden niet geregistreerd en zijn buiten beschouwing gelaten. Te zien is dat het gemiddeld aantal

geregistreerde incidentsoorten buiten het stadion de laatste seizoenen constant is gebleven. Een lichte daling doet zich voor bij de incidentsoorten in het stadion. De incidentsoorten die zich hebben voorgedaan binnen het stadion zijn ingevoerd door de politie, daarom kunnen deze gegevens afwijken van de gegevens van de KNVB. Daarnaast moet rekening gehouden worden met het feit, dat de politie niet bij alle wedstrijden in het stadion aanwezig is en er dan geen registratie door de politie plaatsvindt. Omdat het aantal wedstrijden per seizoen niet constant is, is het interessant om te kijken hoeveel incidentsoorten er gemiddeld per wedstrijd plaats vinden. Dit is weergegeven in tabel 5.2.

Incidentensoorten buiten het stadion

Bij de incidentsoorten buiten het stadion blijft vuurwerk ook het meest geregistreerde incidentsoort. Dit komt overeen met de tendens die andere Europese landen ervaren. De overige geregistreerde incidentsoorten blijven zoals voorgaande jaren constant.

Tabel 5.3 aantal geregistreerde incidentsoorten per categorie binnen het stadion

	2012/2013	2013/2014	2014/2015	2015/2016
Bedreiging	11	8	13	8
Brandstichting	4	9	1	3
Mishandeling	22	34	30	19
Spreekkoor	46	57	42	47
Vechtpartij	29	37	50	51
Vernieling	25	39	45	33
Vuurwerk	110	129	175	140
Bekogeling	61	74	65	80
Anders	73	84	88	78
Totaal	381	471	509	459

Bron: VVS

Tabel 5.4 aantal geregistreerde incidentsoorten per categorie buiten het stadion

	2012/2013	2013/2014	2014/2015	2015/2016
Bedreiging	6	7	9	5
Brandstichting	2	3	1	4
Mishandeling	17	16	23	25
Spreekkoor	17	12	16	13
Vechtpartij	36	38	35	39
Vernieling	21	25	20	19
Vuurwerk	94	98	109	96
Bekogeling	27	31	20	21
Anders	61	86	80	52
Totaal	281	316	313	274

Bron: VVS

Gijs de Jong, operationeel directeur betaald voetbal van de KNVB

“Het afgelopen seizoen was tot het einde spannend, pas op de laatste dag werd beslist wie kampioen werd. Het was mooi dat wedstrijden waar door de Cao-acties minder politie aanwezig was, toch doorgingen en dat die ook goed zijn verlopen. Er was minder politie-inzet en er waren minder incidenten dan vorig seizoen. Toch zien we dat we over de jaren heen op ongeveer hetzelfde niveau blijven hangen. Bij de helft van het aantal wedstrijden in het betaald voetbal zijn er combiregelingen. Dat mag niet nodig zijn.

We hebben het probleem beheersbaar gemaakt met maatregelen die alle voetbalfans treffen. De uitdaging is nu om maatregelen te nemen die alleen de rotte appels treffen en om tegelijkertijd voetbal leuker te maken voor de echte fans. Dat is overigens makkelijker gezegd dan gedaan. Dat is iets wat we met z'n allen voor elkaar moeten zien te krijgen. We hebben in het verleden veel over, maar weinig met supporters gepraat, terwijl daar een deel van de

oplossing ligt. We zullen creatiever moeten worden, dingen anders moeten doen dan we altijd gedaan hebben. Dat betekent ook risico nemen en daar is lef voor nodig. Een toegankelijk, gastvrij en veilig voetbal is mogelijk, we zijn op de goede weg, maar we moeten nu doorpakken.

Wij vinden het fijn dat de politie-inzet het afgelopen jaar gedaald is, maar het is geen doel op zich. Wedstrijden spelen zonder politie is niet realistisch. Bij elk groot evenement is politie nodig, al was het maar voor het verkeer. Van tevoren moet je nadenken over veiligheid, over hoe je in bepaalde situaties moet optreden. We spreken wel over zeven miljoen bezoekers per jaar.

Uit een politiejaarverslag kan het beeld ontstaan dat voetbal onveilig is, maar uit onze onderzoeken blijkt dat 98 procent van de bezoekers zich bijna altijd of altijd veilig voelt. Het aantal stadionverboden op zich zegt ook niet zoveel. Het is natuurlijk goed als dat

omlaag gaat, maar alleen als dat gepaard gaat met minder incidenten. Als voorafgaand aan een wedstrijd voetbalsupporters in een café in het centrum van de stad worden aangehouden, dan is dat weliswaar een incident en vinden wij dat volstrekt onwenselijk, maar het heeft weinig tot geen invloed op het veiligheidsgevoel van de gemiddelde stadionbezoeker.

Volgens mij moeten we van handhaving meer naar opsporing toe. Liever een peloton rechercheurs dan een peloton ME'ers. We moeten de rotte appels opsporen. Mensen die vuurwerk afsteken of voorwerpen op het veld gooien, horen niet in het stadion thuis. Die moeten eruit. Maar dat is niet alleen een taak voor de politie, we zullen met z'n allen, politie, clubs, KNVB en OM, afwijkend gedrag aan moeten pakken. Het moet gewoon zo zijn dat iedereen een kaartje voor een wedstrijd kan kopen, zonder verplichte reisregelingen, en met een gerust hart naar een wedstrijd kan komen.”

6

Strafbare feiten

Strafbare feiten

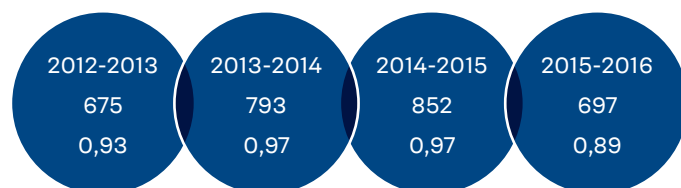
Het aantal personen dat met de politie in aanraking is gekomen in verband met een voetbal gerelateerd strafbaar feit, is in het seizoen 2015/2016 gedaald. Het gemiddeld aantal personen dat bij de politie bekend is geworden in verband met een strafbaar feit, is 0,89 per wedstrijd. In de voorgaande seizoenen lag dit hoger.

Aantal verdachten

Figuur 6.1. geeft het aantal verdachten weer dat bekend is geworden bij de politie als verdachte van het plegen van een voetbal gerelateerd strafbaar feit. In het seizoen 2015/2016 zijn er in totaal 697 personen bekend geworden als verdachte van een voetbal gerelateerd strafbaar feit. Per strafbaar feit is door de politie een verdachte geïdentificeerd die gerelateerd aan het strafbare feit in het Voetbal Volg Systeem (VVS) is geregistreerd.

Gerelateerd aan het aantal wedstrijden is het gemiddeld aantal geregistreerde verdachten minder dan één per wedstrijd. Gelet op het gemiddeld aantal bezoekers bij voetbalwedstrijden is dit weinig. De wedstrijden in de Eredivisie trekken gemiddeld 18748 bezoekers (KNVB Fanonderzoek Eredivisie 2015/'16) en in de Jupiler League 3872 bezoekers (KNVB Fanonderzoek, Jupiler League 2015/'16). Samen trekken deze wedstrijden in de Eredivisie en Jupiler League dan gemiddeld 11.310 bezoekers per wedstrijd. Van deze 11.310 supporters wordt gemiddeld 0,89 geregistreerd als verdachte van een strafbaar feit gerelateerd aan een voetbalwedstrijd. Dit komt neer op een gemiddelde 0,007 % van alle bezoekers. Dat dit aantal zo laag is komt mede door de politie-inzet tijdens deze wedstrijden en interventies die de politie vooraf pleegt.

Figuur 6.1 Ontwikkeling aantal verdachten van strafbare feiten gerelateerd aan het voetbal

Bron: VVS

NB. Het aantal verdachten van strafbare feiten in seizoen 2014/2015 is bijgesteld van 808 naar 852. Van sommige strafbare feiten zijn de verdachten pas bekend geworden na het einde van het voetbalseizoen.

De supporters die zijn aangehouden tijdens de wedstrijd van Feyenoord tegen Roda JC zijn in dit jaarverslag niet meegenomen. De supporters die zijn aangehouden zijn namelijk niet in het VVS geregistreerd omdat deze zaak nog in onderzoek is.

Leeftijdverdeling, first offenders en recidivisten

In het Voetbal Volg Systeem wordt de geboortedatum van de verdachte geregistreerd. Hierdoor is het mogelijk om per leeftijdsgroep te zien hoe de verdeling is van de verdachten die zich schuldig hebben gemaakt aan strafbare feiten gerelateerd aan het voetbal.

De leeftijdsgroep waarbij verreweg de meeste personen verdachte zijn van een voetbal gerelateerd strafbaar feit is de groep van 19 tot 26 jarigen. In de vergelijking met de voorgaande seizoenen blijft dit de grootste groep verdachten en blijft dit aandeel redelijk constant. De groep minderjarigen is dit seizoen iets gedaald.

In het VVS wordt, in het kader van de Wet MBVEO⁴, geregistreerd of een verdachte eerder een strafbaar feit (gerelateerd aan het voetbal) heeft gepleegd. De groep verdachten die voor het eerst in aanraking komen met politie en justitie in verband met een voetbal gerelateerd strafbaar feit is al jaren ongeveer 80%. Strafbare feiten die door deze first offenders zijn gepleegd die niets met het voetbal te maken hebben, zijn buiten beschouwing gebleven.

Tabel 6.2 Leeftijdverdeling verdachten

	2012/2013	2013/2014	2014/2015	2015/2016
12 – 19 jaar	11,00%	11,00%	11,00%	9,00%
19 – 26 jaar	40,00%	43,00%	45,00%	44,00%
26 – 33 jaar	25,00%	20,00%	25,00%	26,00%
33 – 40 jaar	10,00%	12,00%	10,00%	11,00%
40 >	14,00%	14,00%	9,00%	10,00%
Totaal	100%	100%	100%	100%
	(nn=675)	(nn=793)	(nn=852)	(nn=697)

Bron: VVS

Tabel 6.3 Verhouding first offenders en recidivisten

	2012/2013	2013/2014	2014/2015	2015/2016
First offenders	81,00%	78,00%	79,00%	80,00%
Recidivisten	19,00%	22,00%	21,00%	20,00%
Totaal	100%	100%	100%	100%
	(nn=675)	(nn=793)	(nn=852)	(nn=697)

Bron: VVS

Tabel 6.3 Verhouding first offenders en recidivisten

	2012/2013	2013/2014	2014/2015	2015/2016
First offenders	81,00%	78,00%	79,00%	80,00%
Recidivisten	19,00%	22,00%	21,00%	20,00%
Totaal	100%	100%	100%	100%
	(nn=675)	(nn=793)	(nn=852)	(nn=697)

Bron: VVS

Specificatie strafbare feiten

In tabel 6.4 zijn de strafbare feiten gespecificeerd in negen categorieën. Waar vorig seizoen bijna de helft van alle verdachten voor het feit openlijke geweldpleging is geregistreerd, zijn de verdachten voor deze categorie in het seizoen 2015/2016 gedaald naar 25%. De daling ten opzichte van vorig seizoen is te verklaren door de aanhoudingen voor de ongeregelde heden tijdens FC Den Bosch – Oss en de wedstrijd van Feyenoord tegen AS Roma. Een groot deel van deze personen is geregistreerd als verdachte van een delict dat valt onder de categorie van de openlijke geweldpleging.

Acht procent van de geregistreerde personen is verdachte van belediging van een ambtenaar of het openbaar gezag.

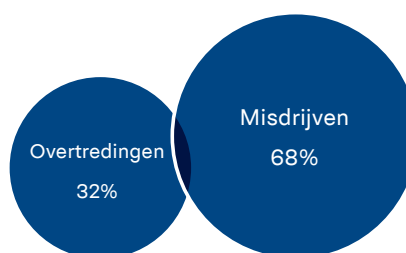
Onder strafbare feiten zijn overtredingen en misdrijven te onderscheiden. Strafbare feiten uit de Algemene Plaatselijke Verordening (APV) vallen bijvoorbeeld onder de lichte categorie van de overtredingen. De verdeling tussen de overtredingen en misdrijven is te zien in figuur 6.5.

Tabel 6.4 Specificatie soort voetbal gerelateerde strafbare feiten

	2012/2013	2013/2014	2014/2015	2015/2016
Openlijke geweldpleging	26%	32%	49%	25%
APV	16%	26%	15%	26%
Belediging ambtenaar / openbaar gezag	11%	2%	9%	8%
Vuurwerk	8%	8%	6%	8%
Wet Wapens en Munitie	4%	1%	4%	3%
Opiumwet	3%	1%	2%	2%
Mishandeling	5%	5%	3%	3%
Misdrijven tegen de openbare orde	5%	5%	3%	11%
Overige	22%	20%	9%	14%
Totaal	100%	100%	100%	100%

Bron: VVS

Figuur 6.5 Verhouding overtredingen en misdrijven

Bron: VVS

Matthijs Keuning, initiatiefnemer Supporterscollectief Nederland

“Het beste nieuws van het afgelopen seizoen is het voornemen om in 2020 een toegankelijk, gastvrij en veilig voetbal te bereiken. Alle partijen staan achter dit streven en daar zijn wij als supporterscollectief blij om. Een ander positief punt van afgelopen jaar is dat het aantal buscombi's in de eredivisie gehalveerd is ten opzichte van een seizoen eerder, terwijl dit jarenlang min of meer gelijk was. Dit komt nu gedeeltelijk door de gepromoveerde en gedegradeerde clubs, maar laten we hopen dat deze ontwikkeling zich het komend seizoen voortzet.

De goede intentie van de op landelijk niveau gemaakte plannen voor 2020 begint ook lokaal door te dringen, maar helaas gaat dat niet altijd zo snel als wij zouden willen. We merken dat op lokaal niveau nog veel vanuit angst en doemscenario's wordt gedacht, terwijl de tijd rijp is voor een positiever en vooral realistischer benadering. Naast veilig voetbal streven we immers ook naar toegankelijk en gastvrij voetbal. Mensen moeten zich welkom voelen in een stadion en niet belast worden met allerlei generieke maatregelen en restricties die bedoeld zijn voor een enkeling. De praktijk en ook de cijfers in dit jaaroverzicht laten namelijk zien dat bijna alle wedstrijden probleemloos verlopen zijn en dat slechts een heel klein percentage van de voetbalsupporters problemen veroorzaakt.

We willen vooral de lokale overheden oproepen om vanuit kansen en mogelijkheden te denken en daarbij ook juist samen te werken met supporters. Zij

hebben vaak veel expertise, zijn ervaringsdeskundigen en hebben weer een andere beleving dan politie, gemeenten of clubs. Ook bij risicowedstrijden is het goed om de aanhang van beide partijen erbij te betrekken om samen te bepalen welke maatregelen genomen moeten worden. Supporters zijn realistisch genoeg om te weten wat wel of niet kan. Sommige maatregelen wekken irritatie op en werken dus averechts. Zijn al die hekken wel nodig? Een gastvrij en vriendelijk ingericht stadion heeft een positieve invloed op het gedrag van supporters

Om landelijk beleid om te zetten naar lokaal beleid kan een klankbordgroep met vertegenwoordigers van alle partijen, dus ook supportersclubs, van dienst zijn. Lokale overheden voelen zich dan meer gesteund om de beperkingen af te bouwen. We moeten relaxter en creatiever zoeken naar oplossingen, niet direct overgaan op rigoureuze en nadelige maatregelen. Denk aan de nacompetitiewedstrijden tussen NAC en Willem II waarbij geen uitsupporters aanwezig mochten zijn. Daar is vanaf het begin ingezet op een verbod en niet samen met supporters gezocht naar een oplossing. Dat vonden wij zeer teleurstellend. Ook de door de Ombudsman bekritiseerde massa-aanhoudingen bij de protesten van Feyenoord-fans in Rotterdam hadden voorkomen kunnen worden door meer overleg en meer onderling vertrouwen tussen overheden en fans. Met het Supporterscollectief Nederland gaan we er alles aan doen om daar in de toekomst een bijdrage aan te leveren.”

Supporterscollectief Nederland

Het Supporterscollectief Nederland is in mei 2016 opgericht en behartigt de belangen van alle voetbalsupporters in Nederland. Het doel van het collectief is om gesprekspartner te zijn van de belangrijkste landelijke partijen als het gaat om de organisatie van voetbalwedstrijden en de wet- en regelgeving die betrekking heeft op supporters. Het collectief is gesprekspartner van de KNVB, het Ministerie van Veiligheid en Justitie, het Openbaar Ministerie en de politie. Het supporterscollectief hangt boven de clubs en treedt op uit naam van alle voetbalsupporter. Van de fanatieke supporter die zijn club uit en thuis volgt, de trouwe seizoenkaarthouder tot de liefhebber die af en toe naar een wedstrijd komt kijken. Inmiddels hebben 26 supportersverenigingen zich bij het Supporterscollectief Nederland aangesloten: 16 uit de Eredivisie en 10 uit de Jupiler League.

7

Sancties: vervolgning en straffen

Sancties: vervolging en straffen

De politie, het OM en de KNVB werken samen om personen aan te pakken die strafbare feiten plegen en de openbare orde bij voetbalwedstrijden verstoren. In dit hoofdstuk presenteren deze organisaties de cijfers met een toelichting.

Politie: afdoeningen

De politie heeft voor 608 verdachten een proces-verbaal opgemaakt en doorgestuurd naar het OM. Het OM beslist aan de hand van de criteria van de Aanwijzing bestrijding van voetbalvandalisme en –geweld of een strafbaar feit voetbal gerelateerd is (zie kader). Als het OM dit getoetst heeft en het strafbare feit voldoet aan de criteria wordt dit doorgegeven aan de KNVB. De KNVB legt dan een (civielrechtelijk) stadionverbod op.

Naast deze procedure kan het OM ook een strafrechtelijke procedure starten tegen de verdachten. In de toelichting van het OM wordt nader op deze procedure ingegaan.

Voor de elf zaken die nog bij de politie in behandeling zijn, loopt het onderzoek nog en moet nog proces-verbaal opgemaakt worden.

Tabel 7.1 Afdoening politie

	2012/2013	2013/2014	2014/2015	2015/2016
Proces-verbaal	607	671	794	608
Transactie	19	62	28	55
Sepot	28	21	10	23
In behandeling	16	39	16	11
Halt verwijzing	5	0	4	0
Totaal	675	793	852	697

Bron: VVS

Voetbal gerelateerd strafbaar feit

Strafbare feiten gepleegd in het stadion

Indien feiten buiten het stadion gepleegd worden bepaalt de officier van justitie de relatie met het voetbal op basis van de volgende factoren:

- schade aan het algemeen voetbal belang (media en maatschappelijke verantwoordiging);
- plegen van strafbare feiten in

groepsverband;

- identificatie als voetbal-supporters;
- ernst van het feit;
- tijdsfactor (voor of na een voetbalwedstrijd);
- afstand (van het stadion)

(aanwijzing bestrijding van voetbalvandalisme en –geweld).

Openbaar Ministerie: afdoeningen

Tekst: Openbaar Ministerie

In het afgelopen seizoen 2015-2016 heeft het Openbaar Ministerie (OM) 320 processen-verbaal betreffende misdrijven, waarvan voetbalsupporters werden verdacht, van de politie ontvangen en grotendeels beoordeeld.

De cijfers zijn relatief lager dan het vorig seizoen in verband met het lagere aantal (grote) incidenten.

- In totaal zijn in het afgelopen seizoen door het Openbaar Ministerie 436 OM beslissingen genomen voor misdrijfzaken met als classificatie "voetbalvandalisme". Het betreft ook een aantal beslissingen van zaken uit het seizoen daarvoor, waaronder 51 dagvaardingen naar aanleiding van de wedstrijd FC Den Bosch-FC Oss.
- Van de 436 beslissingen zijn 301 verdachten gedagvaard, 14 met een transactie afgedaan, 77 met een strafbeschikking en van 32 verdachten werd de strafzaak onvoorwaardelijk geseponeerd, 11 zaken met een voorwaardelijk sepot en in 1 zaak werd de beslissing genomen tot voeging bij een zaak die is gedagvaard.
- In het afgelopen seizoen zijn 215 eindbeslissingen genomen door een rechter. Eenmaal is het Openbaar Ministerie niet-ontvankelijk verklaard, 1 verdachte is schuldig verklaard zonder straf, 34 verdachten zijn vrijgesproken en 180 verdachten zijn door de rechter veroordeeld tot strafoplegging.

Tabel 7.2 Afdoeningen OM

	OM	Rechter
Dagvaarding	301	
Strafbeschikking	77	
Transactie	14	
Onvoorwaardelijk sepot	11	
Voegen	1	
OM niet –ontvankelijk		1
Schuldig zonder straf		1
Vrijspraak		34
Strafoplegging		180

Bron: Openbaar Ministerie

- 70 verdachten zijn door de rechter veroordeeld tot gevangenisstraf, waarvan 59 in combinatie met een werkstraf. 90 verdachten werden veroordeeld tot een werkstraf en 20 verdachten kregen een boete opgelegd.
- De rechter heeft (tot op heden uit de cijfers bekend) 5 stadionverboden opgelegd. Ondanks de eisen van het Openbaar Ministerie tot het opleggen van een stadionverbod naast gevangenisstraf, of werkstraf heeft de rechter in 44 zaken met betrekking tot de wedstrijd FC Den Bosch-FC Oss deze bijkomende straf naast gevangenisstraf of werkstraf niet opgelegd. Hetzelfde was het geval in 44 zaken betreffende verdachten die zijn veroordeeld voor openlijk geweld in Rome rond de wedstrijd Roma – Feyenoord. In deze laatste zaak heeft het OM appel ingesteld.
- Op 15 augustus 2016 is in Den Bosch een verdachte veroordeeld tot een werkstraf van 120 uur en een voorwaardelijke gevangenisstraf van drie maanden, in verband met het voorbereiden van een (verijdelde) vechtpartij tussen aanhangers van PSV en CSKA Moscow.
- Op 24 augustus 2016 stond een verdachte terecht in Amsterdam in verband met het in de Arena aan een strop ophangen van een opblaaspop gelijkend op Kenneth Vermeer tijdens de wedstrijd Ajax-Feyenoord. Op 11 december 2015 is in Rotterdam een verdachte veroordeeld tot een gevangenisstraf van 18 maanden, waarvan 6 maanden voorwaardelijk voor het gooien van een vuurwerkbom naar een Italiaanse politieman, voorafgaand aan de Europaleague wedstrijd AS Roma-Feyenoord.

Tabel 7.3 Opgelegde straffen rechter

Uitspraak	Aantal
Celstraf	11
Celstraf en werkstraf	59
Werkstraf	90
Boete	20
Plus bijzondere voorwaarde of maatregel (strafrechtelijk stadionverbod)	5
Totaal	180

Bron: Openbaar Ministerie

A large, bold, white number '8' is centered within a dark blue square. The square is positioned in the upper right quadrant of the page, overlapping a white background.

Stadion- verboden

Stadionverboden

Tekst: KNVB

Algemeen

In Nederland kennen we twee soorten landelijke stadionverboden:

- Strafrechtelijke stadionverboden, die worden opgelegd door de rechter;
- Civielrechtelijke stadionverboden die door de KNVB worden opgelegd.

In Nederland zijn de civielrechtelijke stadionverboden de meest voorkomende. De voorgaande seizoenen lag het totaal aantal opgelegde civielrechtelijke landelijke stadionverboden standaard boven de 95 procent van het totaal aantal opgelegde stadionverboden.

Vanwege het beperkte aandeel strafrechtelijke stadionverboden wordt hieronder enkel ingegaan op het civielrechtelijke landelijke stadionverbod van de KNVB.

De KNVB kan een landelijk civielrechtelijk stadionverbod opleggen op basis van een melding van het: OM of van een BVO. Dit kan op grond van de standaardvoorwaarden, of op basis van de volmacht die de BVO's aan de KNVB hebben gegeven. In reikwijdte en boete zijn er verschillen tussen beide gronden. Voor beide gronden wordt de Richtlijn Termijn Stadionverbod gebruikt.

Standaardvoorwaarden

Een stadionverbod op grond van de standaardvoorwaarden kan in beginsel alleen worden opgelegd als het een overtreding betreft op een wedstrijddag, in of in de directe omgeving van het stadion en door iemand die in het bezit is van een toegangs- of seizoenskaart. Wie een seizoens- of toegangskaart koopt committeert zich aan de standaardvoorwaarden van de KNVB.

Bij overtreding van de standaardvoorwaarden kan de KNVB een stadionverbod opleggen. Meldingen voor een stadionverbod op basis van de Standaardvoorwaarden kunnen zowel door de BVO als door het OM worden gedaan.

Reikwijdte en sanctie

Een stadionverbod op basis van de standaardvoorwaarden is van kracht in of rond een stadion, vóór, tijdens of na afloop van een voetbalwedstrijd of voetbalevenement, met bijbehorende gebouwen en terreinen (ook toegangen en toegangswegen) waar de voetbalwedstrijd of het voetbalevenement wordt gehouden, waaraan een BVO of een vertegenwoordigend elftal van de KNVB deelneemt.

De termijn van een stadionverbod wordt bepaald op basis van de Richtlijn Termijn Stadionverbod van de KNVB. Daarnaast wordt bij gedragingen vanaf twaalf maanden een geldboete opgelegd.

Volmacht

De tweede grond waarop de KNVB een stadionverbod kan opleggen is op basis van de volmacht die de BVO's op grond van hun huisrecht aan de KNVB hebben gegeven. Kort gezegd houdt een stadionverbod op basis van de volmacht in dat iemand die zich (ver) buiten het stadion schuldig maakt aan voetbal gerelateerd wangedrag, niet welkom is in de stadions van alle BVO's. Het in het bezit hebben van een toegangs- of een seizoenskaart is hiervoor niet noodzakelijk. Meldingen voor een stadionverbod op basis van de volmacht worden veelal door het OM aan de KNVB gedaan. De KNVB heeft vervolgens de plicht om te toetsen of deze melding volgens juridische maatstaven voetbal gerelateerd is.

Reikwijdte en sanctie

De reikwijdte van het stadionverbod op basis van de volmacht is beperkt. Het stadionverbod is enkel van kracht in een Nederlands stadion (privaat terrein) vóór, tijdens of na afloop van een voetbalwedstrijd of voetbalevenement waaraan een BVO of vertegenwoordigend elftal van de KNVB deelneemt.

Ook wanneer er sprake is van een stadionverbod op basis van de volmacht wordt de Richtlijn Termijn Stadionverbod gevolgd. In tegenstelling tot de Standaardvoorwaarden kan er bij de volmacht in geen enkel geval een geldboete opgelegd worden door de KNVB, ook niet bij een overtreding van het stadionverbod.

Cijfers en ontwikkelingen

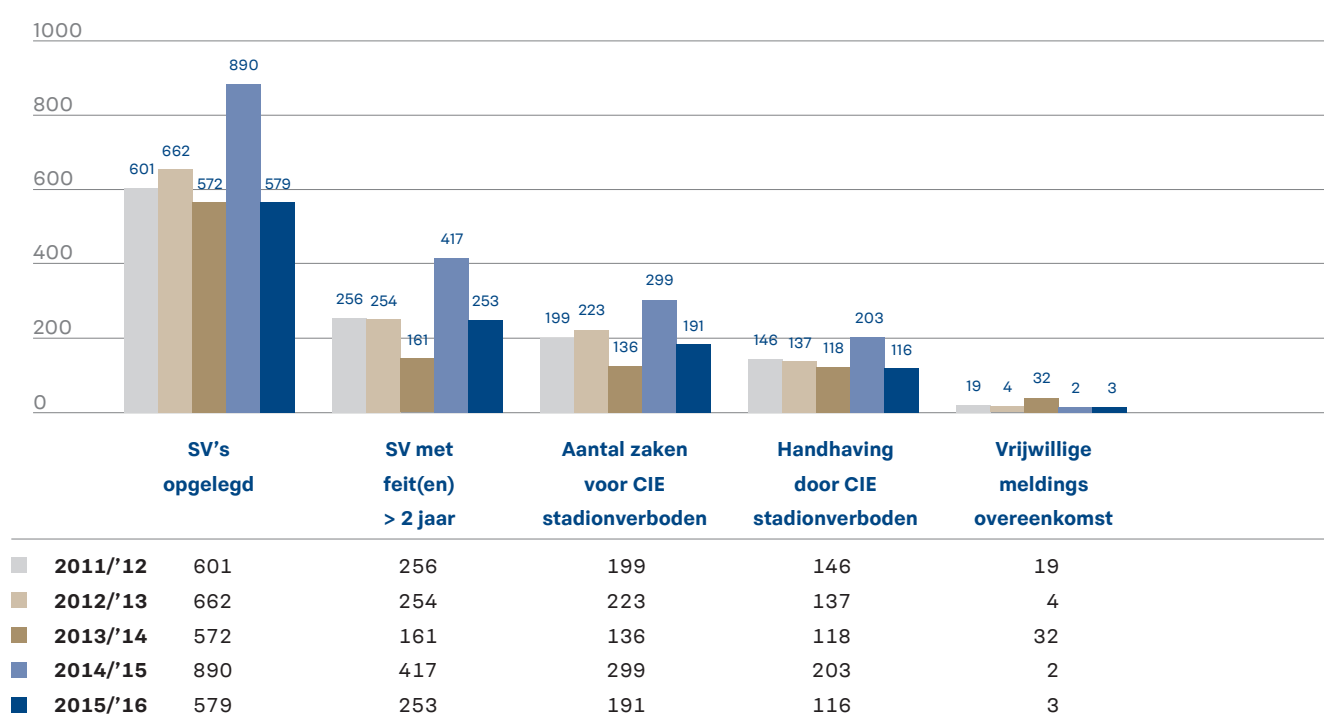
Om jaarlijks op dezelfde manier de opgelegde stadionverboden met elkaar te kunnen vergelijken en analyseren wordt er gewerkt met een referentieperiode. De aangehouden referentieperiode is elk jaar van 1 juli tot en met 30 juni, gelijk aan een voetbalseizoen van de KNVB. Stadionverboden die in de periode tussen 30 juni 2016 en heden zijn opgelegd zijn dan ook niet in onderstaande cijfers opgenomen.

Landelijke stadionverboden

In schema 8.1 is per seizoen het aantal landelijke civielrechtelijke stadionverboden te zien dat door de KNVB is opgelegd tot en met de peildatum van 30 juni van dit seizoen.

In deze cijfers valt de forse daling van het totaal aantal stadionverboden op. In het seizoen 2015/2016 heeft de KNVB

Schema 8.1 Door de KNVB opgelegde stadionverboden in afgelopen vijf seizoenen

Bron: KNVB

890 stadionverboden opgelegd, dit seizoen is dit gedaald naar 579 opgelegde stadionverboden. Een deel van de verklaring voor deze daling is te vinden in de afhandeling van een aantal grote incidenten met openlijk geweld in het seizoen 2014/'15, zoals de rellen rondom FC Den Bosch – FC Oss (98 stadionverboden) en AS Roma – Feyenoord (80 stadionverboden). Dit seizoen hebben dergelijke grootschalige incidenten zich niet voorgedaan. Het ontbreken van dergelijke grote incidenten verklaart de daling maar voor een deel. In de behandeling van schema 8.2. zal ingegaan worden op de verdere analyse van deze daling.

Bij een vergelijking over meerdere seizoenen is het opvallend, dat in de seizoenen 2011-'12 en 2012-'13 in relatie tot het aantal incidenten, bijzonder veel stadionverboden werden opgelegd. In de afgelopen drie seizoenen is ondanks de daling van het totaal aantal incidenten een stijging te zien in de wat ernstigere incidenten (bijvoorbeeld het gooien met vuurwerk), maar bleef het aantal opgelegde stadionverboden ongeveer gelijk.

Iemand met een stadionverbod kan in beroep gaan tegen zijn stadionverbod bij de Commissie stadionverboden. Leden van deze commissie zijn twee

(straf)rechters, een oud veiligheidscoördinator en een oud politiecommandant.

Het aantal mensen dat in beroep is gegaan is evenredig gedaald ten opzichte van het totaal aantal stadionverboden. Het aantal zaken dat gehandhaafd blijft conform de richtlijn ligt op zo'n 60%. Naast bevestigen heeft de commissie nog drie opties welke de overige 40% zijn. Ze kunnen een zaak herzien (aanpassing termijn en/of boete), opheffen (gebrek aan bewijs) of opschorten (in afwachting van aan te leveren stukken). Ook de overige cijfers zijn ongeveer gelijk aan de cijfers van de voorgaande seizoenen.

Specificatie landelijke stadionverboden

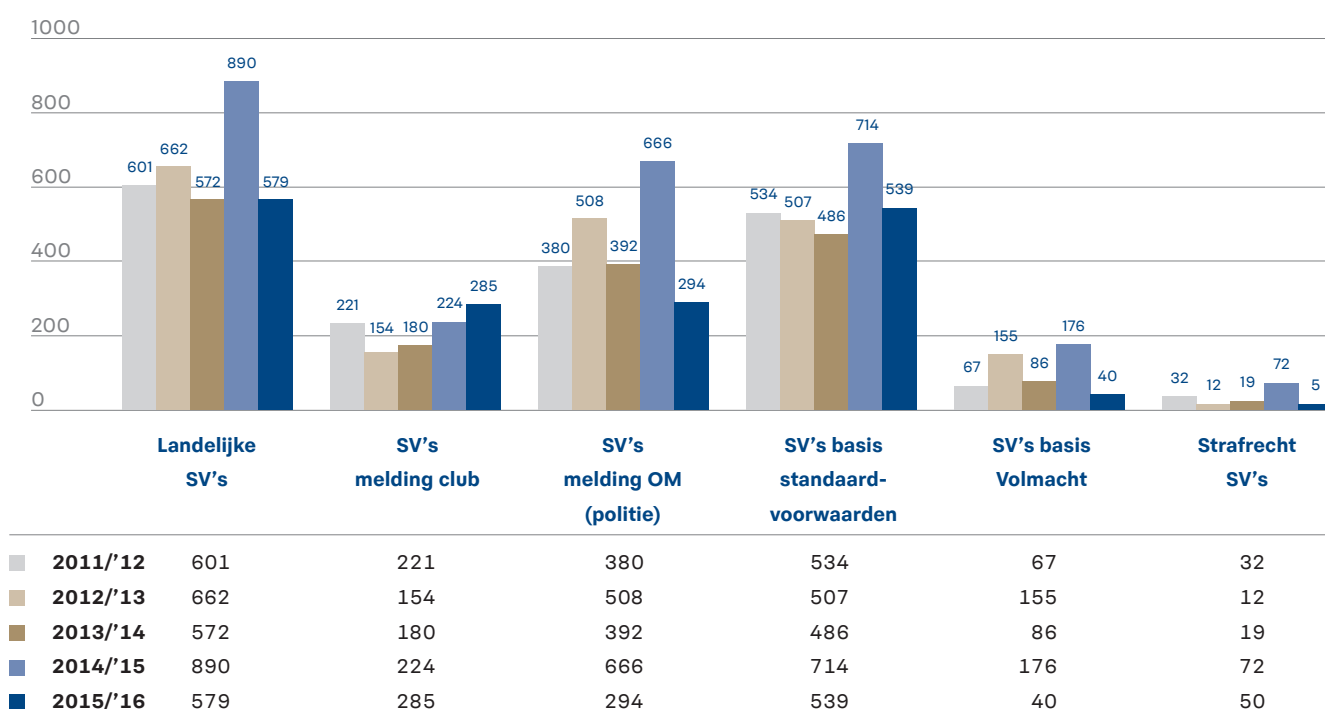
In schema 8.2 zijn de landelijk opgelegde stadionverboden gespecificeerd op basis van de melder (BVO of OM) en op grondslag (Standaardvoorwaarden of volmacht). Ook is het aantal strafrechtelijke stadionverboden opgenomen.

Onderstaande grafiek laat zien dat de clubs nog nooit zoveel en het OM nog nooit zo weinig mensen doorgemeld hebben/heeft voor een landelijk stadionverbod.

Onderstaande grafiek laat onder meer, voor het vierde opeenvolgende seizoen, een stijging zien van het aantal stadionverboden dat door de clubs is aange-meld. Deze cijfers en de relatieve stijging van het aantal stadionverboden op basis van de Standaardvoorwaarden maakt dat gesteld kan worden dat de clubs er steeds beter in slagen om personen die zich in het stadion misdragen op te sporen, te identificeren en te bestraffen met een stadionverbod. Dit is weer te verklaren doordat een groot aantal clubs of stadions hun camera-systemen afgelopen seizoenen hebben geüpgraded of vervangen voor betere en moderne camera's.

In hetzelfde schema is ook te zien dat het aantal meldingen van het OM significant is gedaald tot het laagste niveau van de afgelopen seizoenen. Ook het aantal stadionverboden op basis van de volmacht (incidenten buiten het stadion) is nog nooit zo laag geweest. Ook dit is voor een deel te verklaren door het ontbreken van grootschalige incidenten in het afgelopen seizoen. De cijfers zijn echter ook in relatie met vergelijkbare seizoenen in de afgelopen vijf jaar laag te noemen. Eveneens is het aantal strafrechtelijke stadionverboden gedaald tot op het laagste niveau ooit.

Schema 8.2 Opgelegde stadionverboden o.b.v. melder en grondslag

Bron: KNVB

Stadionverboden: Verhouding BVO - OM meldingen

Onderstaande tabel geeft de verhouding weer tussen de stadionverboden op basis van een BVO- en een OM-melding. Normaliter worden er verhoudingsgewijs meer stadionverboden gemeld door het OM vanwege de mogelijkheid om stadionverboden te melden voor incidenten die zowel binnen als buiten het stadion hebben plaatsgevonden. De club daarentegen meldt in principe alleen stadionverboden voor incidenten in het stadion.

Dit seizoen is deze verhouding echter niet terug te zien in de cijfers. De clubs hebben gemiddeld veel meer gemeld, terwijl het OM significant minder personen voor een stadionverbod hebben doorgemeld.

Stadionverboden: Incassering

Stadionverboden op basis van de standaardvoorwaarden zijn standaard omgeven met een boete; uitzonderingen zijn de delicten waar een termijn korter dan een jaar voor staat. Ieder stadionverbod wordt via een zogenaamde exploit door de deurwaarder overhandigd aan de betreffende supporter. De deurwaarder zorgt er tevens voor dat het boetebedrag geïncasseerd wordt. Circa 50% van alle boetebedragen wordt binnen één maand volledig betaald.

Tabel 8.3 Stadionverboden o.b.v. een BVO-en OM-meldingen

	Landelijke SV's	BVO-meldingen	OM/politie meldingen
2011/'12	601	36,8%	63,2%
2012/'13	662	23,3%	76,7%
2013/'14	572	31,5%	68,5%
2014/'15	890	25,2%	74,8%
2015/'16	579	49,2%	50,8%

Bron: KNVB

Tabel 8.4 Incasseringpercentages en de incasseringssnelheid per seizoen

	Aantal zaken	Gesloten	Boete geheel voldaan
2012/'13	706	98,9%	80,7%
2013/'14	563	95,4%	81,4%
2014/'15	907	93,3%	85,6%
2015/'16	589	72,7%	86,9%

Ter verduidelijking: In seizoen 2014/'15 is 93,3% van de 907 zaken gesloten. Van deze 93,3% is 85,6% van de boetes geheel voldaan.

Bron: KNVB

Specificatie stadionverboden (samengevat)

Alle stadionverboden worden opgelegd conform de Richtlijn Termijn Stadionverbod. In de richtlijn staat een veelvoud aan delicten opgenomen. In onderstaande tabel staan alle stadionverboden opgenomen, maar samengevat tot de bekende incidentcategorieën. Op deze manier is het eenvoudiger vergelijkingen te trekken tussen incidenten en de dadergerichte opvolging ervan.

Tabel 8.5 Stadionverboden ingedeeld in incidentcategorieën

Delict:	2013/'14	2014/'15	2015/'16
Spreekkoren/belediging	84	69	107
Confrontatie/vechtpartij/geweld	190	479	153
Vuurwerk/brandstichting	73	95	106
Betreden speelveld	10	37	18
Gooien van voorwerpen	29	33	34
Vernieling	8	10	12
Overig (baldadigheid, huisvredebreuk, overtreding APV, etc.)	178	171	148
Totaal:	572	890	579

Bron: KNVB

Analyse en verklaring stadionverboden

Het totaal aantal stadionverboden is gedaald ten opzichte van vorig seizoen en gestabiliseerd ten opzichte van de seizoenen daarvoor. Het totaal aantal incidenten is de afgelopen seizoenen licht gedaald, maar wel lijkt er een stijging zichtbaar in de wat ernstigere incidenten (bijvoorbeeld het gooien van vuurwerk), waardoor het aantal landelijke stadionverboden in verhouding relatief laag blijft ten opzichte van het aantal incidenten.

Het is positief dat de clubs er cijfermatig steeds beter in slagen om incidenten die plaatsvinden in hun stadions ook daadwerkelijk om weten te zetten in een sanctie voor de dader. Dit is te concluderen uit het feit dat, ondanks de forse daling van het totaal aantal stadionverboden, clubs meer stadionverboden hebben opgelegd dan ooit te voren en dat de stadionverboden op basis van de standaardvoorwaarden (dat wat voornamelijk in het stadion gebeurt) eveneens fors zijn gestegen.

Een groot aantal clubs hebben in de afgelopen jaren hun camerasysteem grondig geüpgraded of vervangen. Dit heeft bijgedragen aan het verbeteren van de pakkans, de daaruit volgende sancties en deze cijfers. De KNVB zal dan ook het komende seizoen nadrukkelijk aandacht blijven besteden aan de realisatie en ontwikkeling van hoogwaardige camerasystemen.

Opvallend is de significante daling van het aantal stadionverboden die gemeld zijn door het Openbaar Ministerie. Het aantal opgelegde geregistreerde strafrechtelijke stadionverboden is gedaald tot het laagste aantal sinds jaren. Aangezien de stringente uitsluitingstrategie een van de landelijke uitgangspunten in het voetbal en veiligheidsdossier is, is het waardevol om de oorzaak van deze daling nader te analyseren.

Nieuw in deze monitor zijn de incasseringcijfers. Bij het merendeel van de

stadionverboden wordt een geldboete opgelegd. In zestig procent van alle gevallen wordt de gehele geldboete betaald binnen twee maanden na het ontvangen van het deurwaardersexploot. Binnen vier seizoenen wordt ruim 98 procent van alle zaken volledig afgesloten.

9

Internationale context

Internationale context

De Europese Unie en de Raad van Europa hebben een gezamenlijk project *Promoting the Council of Europe Standards to Safety, Security and Services at football matches and other sports event* (PROS4).

In het kader van dit gezamenlijk project is een rapport opgesteld op basis van een vragenlijst die dertien Europese landen hebben ingevuld. Deze dertien landen hebben allen data ingestuurd over de politie-inzet, incidenten en stadionverboden met voetbalwedstrijden.

Het doel van dit rapport is om inzicht te geven in trends zodat op Europees niveau beleid gemaakt kan worden.

Politie-inzet

In tabel 9.1 is het gemiddeld aantal politieagenten per wedstrijd weergegeven. Gemiddeld worden in Nederland 47,19 politieagenten per wedstrijd ingezet (353 uur per wedstrijd). In vergelijking met de buurlanden Duitsland en België is de gemiddelde inzet in Nederland een stuk lager.

Het verschil met Duitsland is deels vertekend omdat de voetbalwedstrijden daar gemiddeld meer bezoekers trekken. Gemiddeld worden wedstrijden in Duitsland door 36.634 bezoekers bijgewoond, dat is gemiddeld bijna twee keer zo veel bezoekers als bij Eredivisiewedstrijden (18748 supporters), bij de Jupiler League zijn dat 3872 supporters⁵.

Tabel 9.1 Gemiddelde politie-inzet

	Totaal aantal politieagenten	Totaal aantal wedstrijden	Gemiddeld aantal politieagenten/wedstrijd
Duitsland	152118	498	305,46
Tsjechië	31977	300	106,59
Italië	189114	1959	96,54
Bulgarije	30294	441	68,69
België	36242	621	58,36
Zwitserland	24000	463	51,84
Nederland	36619	776	47,19
Roemenië	68590	1606	42,71
Oostenrijk	28579	1186	24,1
Bosnië-Herzegovina	15848	1434	11,05
Denemarken	4851	472	10,28
Finland	2200	220	10
Ierland	1180	229	5,15
Estland	1020	386	2,64

Bron: Raad van Europa

Incidenten

In het rapport van het PROS4 project zijn ook de incidenten opgenomen. Een eenduidige vergelijking is niet helemaal mogelijk omdat de verschillende landen allen op een andere wijze registreren.

In tabel 9.2 is het gemiddeld aantal incidenten per wedstrijd te zien. Het meest voorkomende incident in Europa is vuurwerk. Dit komt overeen met de registraties uit het VVS. In dit rapport was bij 52% van de wedstrijden geconstateerd dat vuurwerk werd afgestoken. Gemiddeld hebben zich bij 78% van alle wedstrijden uit dit rapport incidenten voorgedaan.

Tabel 9.2 Top 6 gemiddeld aantal incidenten per wedstrijd

Land	Aantal incidenten	Aantal wedstrijden	Incidenten per wedstrijd
Duitsland	3824	498	7.68
Bulgarije	1436	441	3.26
België	864	621	1.39
Oostenrijk	1259	1186	1.06
Nederland	733	776	0.98

Bron: Raad van Europa

Strafbare feiten en afdoeningen

Het gemiddeld aantal aanhoudingen per wedstrijd van alle deelnemers aan de vragenlijst ligt op 0,52 aanhouding per wedstrijd. In Nederland ligt dit gemiddelde iets hoger, 0,72 verdachte wordt per wedstrijd aangehouden door de politie. Het gemiddelde van deze dertien landen ligt lager omdat een aantal landen aan dit onderzoek hebben meegedaan waar relatief weinig problematiek is rond voetbalwedstrijden.

Van de aanhoudingen vond gemiddeld 81% plaats in het stadion en 19% buiten het stadion.

In totaal zijn in deze veertien landen (inclusief Nederland) 5368 stadionverboden opgelegd. Gemiddeld zijn dit 383 stadionverboden die per land zijn opgelegd. In Nederland ligt het aantal

opgelegde stadionverboden een stuk hoger met 579 in het seizoen 2015/2016.

In Europa worden door de meeste landen de stadionverboden via de overheid of de strafrechter of bestuursrechter opgelegd. Nederland kent een ander systeem waarbij door een civiele partij, de voetbalbond de meeste stadionverboden worden opgelegd. Gemiddeld zijn door de bevroagde landen 83% van de stadionverboden opgelegd naar aanleiding van een strafrechtelijke of bestuursrechtelijke procedure, de overige 17% zijn opgelegd door de voetbalbonden. In Nederland liggen deze verhoudingen anders; 99% van alle stadionverboden is opgelegd door de KNVB. De overige 1% door de strafrechter.

